

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Joannes Pragensis Episcopus, ejus nominis Quartus, à Virtute commendatissimus Præsul, moritur; cui, consensu omnium, Arnestus sufficitur, & Avenione in Gallijs consecratur. Caput I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

facies ac formas nobis depingunt, & novitatis audaciâ placent: Nam quis ea quæ nemo sinè periculo scire potuit, ab Authore requirat? Adeat, si quis cupit refellere; at in rebus domesticis notandis, & orbe nostro, pro inexcusabili errore accipitur, & implacabiles sunt lectores. Eandem ego apud Lectores meos veniam spero: nam quæ *Arnestus* ad *Episcopatum* usque gessit, ignota, & quasi uno mari non adeunda, removit *Antiquitas*; terris & urbibus recedentibus, omnia ex oculis fugerunt; at quæ sequuntur, in publica *Aularum*, & hominum luce gesta, temporibus suis ac locis distincta, quamvis magno labore, multisque codicibus vetustissimis pervolutis, collecta tamen sunt, ut jam ex ultima barbaria, & transmarinis Regionibus, ad humanitatem & hominum cætum, cum æstivis avibus reverti me putem. Quanquam & in his præstare culpam omnem non possum; alienâ authoritate nitor, & velut in fabulis, horti nescio cujus servatrices Virgines, oculum, sic ego mutuum ab Antiquitate lumen accepi; alienis oculis video, alienis auribus audio.

Joannes Pragensis Episcopus,
 An. 1141. 1142. ejus nominis Quartus, à Virtute commendatissimus Præsul, moritur; cui, consensu omnium, *Arnestus* sufficitur, & Avenione in Gallijs consecratur.

CAPUT I.

A Nno 1342. octavo post Innocentium Martyrum memoriam die, *Joannes Episcopus Pragensis*, septimus & vicesimus,

mus, ad retribuendam bonorum omnium DEVM, ut Pontanus loquitur, evolavit à vita; dignus omni præconio Præful, qui difficilem successoribus suis in certamine virtutum palmam reliquerat, nisi successorem *Arnestum* habuisset; cuius virtute, virtutis prioris, & fama & gloria oppressa, & penè extincta est. Non erit abs re paucula quædam ex ejus gestis delibare, nè eos imitari videamur, qui ad moti gubernaculis (pessimo & invidioso consilio) antecessorum suorum acta reprehendendo, Magistratum auspicantur. *Ioannes* igitur Episcopus, Divinæ Matris *Cænobium Canonicis Regularibus S. Augustini* excitavit *Raudnicij*; ibidem pauperes viatores, in *Albis* trajectu periclitantes, &, ob inopiam aris, aliò versos, miseratus, solidum è grandi lapide *super Albim Pontem* exstruxit, cui, post Pragensè, soliditate parem, in Bohemia vix invenires, hodie ruinas ingentes minasque videmus. Addidit pius Præful ad Pontem *Nosocomium*, & *Hospitalem* pauperibus domum, in quam recepti, omnibus humanæ vitæ solatijs recrearentur. Tres *Præbendas*, ut vocant, Ecclesiæ Pragensi adjecit, Altaria item duo; alterum *sancto Sylvestro Papa* (ante quod altare humatus est) alterum *S. Marthæ*, sacerdotio divite, utrobique fundavit; in quam sanctissimam Virginem præcipuo semper amore ferebatur, ejusque sacrum diem, publicè toto regno à populo, ut festivissimum lætissimūque, coli voluit. *S. Adalberti tumulum* deinde sibi sumit ornandum, omnemque argenteis lamellis, & clypeis labore ingenioso, materiæque & arte pretioso, communivit & rexit; quem postea modum, nobili inventione delectati Bohemiæ Proceres, in ornando *S. Wenceslai sepulchro* tenuerunt. Sed illud imitatione Præfulum dignissimum (quod pietatis genus alibi legisse non memini) *vorum* flexo genu in limine *Pragensis Ecclesiæ* ediderat, quo amplificaturum se, quibus posset modis, *Ecclesiæ* suam, & *SS. Patronorum* honores & gloriam, promisit; eo quidem voto *Principem Pastorum Christum* exprimere voluisse visus est, qui, ut *pararet sibi sponsam Ecclesiæ*, nec sanguini, nec vitæ pepercit. Huic ergo tanto, tamque laudato Præfule, cum par-

Pontanus in Bohemia Pise in Joanne IV.

Ioannis Episcopi, qui Arnestum antecessor. magnæ virtutes, ac præcipue Miscordia.

Dubrav. Episc. Olom. hist. Boh. l. 21.

Pontanus hist. Boh. l. 21.

Ioannis Episcopi in suam Ecclesiæ mirus amor.

Lypac. Pontanus, Hagek. Chronicon M. S. Glacense. Dubrav. V. V. Istav. loci saepe citati & citandi. Arnestus eligitur & nominatur Episcopus. Pontanus in Arnesto. Hagek. Anno 1342.

Dubrav. hist. Bohem. l. 21.

Arnestus Avenionem proficiscitur.

Historia Monasterij Sedlecensis An. 1342. Hagek. eodem Anno.

Clemens VI. amator Bohemorum appellatus.

Arnestus consecratur Episcopus in Gallia.

S. Spiritus ope cælitus evocatâ, decimo quarto Januarij, *S. Hilarij* die, concordibus omnium omnino (ut manuscripta notant) Canonorum votis, *Arnestus*, Ecclesiæ Pragensis pridem antè Decanus, *Episcopus* nominatur. Cùm repugnare cepisset, & nescio quam imbecillitatem & insufficientiam, ut ita dicam, obtenderet, responsum est, eò aptiorem omnibus visum iri, quò magis dignitatem excusaret. *Pontanus* neminem de *Arnesto* eligendo dubitare potuisse, ait; *virum enim fuisse multis nominibus commendatum*; apertius *Hagecius* ob Nobilitatem, vitæ sanctimoniam, & insignem doctrinam, tum ob humanitatem, & paratissimum mitèmq; in omnes animum, atque insuper, ob morum gratiam, formæ dignitatem, ac staturam corporis altam, & regiam, antepositum omnibus scribit. Regi quoque *Ioanni* non displicuisse eam Electionem constat; at *Carolus Princeps* exsilire gaudio, cùm animæ suæ Patrem amplissimâ dignitate ornatum, & publicum Cleri universi iudicium congruere cum suo videret. Una consecratio desiderabatur, quæ cùm ad *Archiepiscopum Moguntinum Metropolitam*, de jure spectaret, isque *Ludovici Bavari Cæsaris* (in quem anathema tres Pontifices Romani dixerant) partes sequeretur, eâque dignitate, per Societatem Cæsaris, excidisset, nimirum ad *Clementem VI. Pontificem Avenionem in Galliam*, ubi tum versabatur *Arnestum* proficisci oportuit. Erat is *Pontifex* ex Gallica gente, Bohemo nomini universim amicissimus, adeoque benevolus, ut se *Bohemorum Patrem* gauderet appellari; nemo, nè quidem peregrinus inops, aut viator, si modò è Bohemia venire se diceret, arcebatur conspectu. Statim inter aulicorum manus (qui Dominorum mores imitari præcipuam Aularum artem putant) ad *Pontificem Clementem* admissus, lætè exceptus, interrogationibus de Bohemia fatigabatur; lætè deinde habitus, impetratis quæ petebantur, donis insuper auctus, revertebatur ad suos. Quântâ jam significatione amoris *Arnestum* à summo Pontifice putamus exceptum? & fortasse jam antè aut commendatione studiorum Italicorum, aut famâ sanctimonix præeunte, & quòd in Aula Romana pridem vixerat, à Pontifice noscebatur, & amabatur.

batur. Statim negotium *Cardinali Portuensi* datum, à quo consecratus, litterisque Apostolicis munitus, bonâ Pontificis voluntate, discessit. Nemo hoc loco ambitum aliquem in *Arnesto*, & volatum ad gloriam & cupiditatem suspiceretur; satis, quantum honores timeret ac fugeret, reliqua viri vita, & quæ de ejus humilitate postea dicemus, ostendent. Episcopos, dum consecrantur, semel iterumque *Nolo, Nolo*, tertio tandem *Volo*, dicere Carimoniarum libri significant; scio *Arnestum* etiam tertio *Nolo* dicturum fuisse, nisi vocationis auspiciis, Majorum imperium, & certissima Divinæ gloriæ spes præcessisset. Sperabant certè de *Arnesto* maxima summi minimique, reditusque ejus *Pragam* triumpho similis fuit: Procul occurrit *Joannes Rex* cum filiis, totaque Nobilitate; Clerus & populus celebrem supplicationem adornavit, tantoque populi amore, ut habet scriptor, salutatus est, ut se parentem publicum, & privatim quisque suum excipere arbitrarentur. Prima *Arnesto* Ecclesiarum cura: *Templum Parochiale S. Egidij Prage*, magnificentum in primis, *Joannes Episcopus* inchoarat, mors opus abruptit; *Arnestus* aggressus absolvit, additâ turri elegantissimâ & altissimâ (nam turritis operibus delectari *Arnestum* solitum tradunt) quam deinde fulmen prostravit; hujus ædificationis argumento hodièque Episcopi utriusque (*Joannis & Arnesti*) gentilitia insignia in Propylæo Templi spectantur. Sed majus illud, cui operi æternitas quærebatur, quod *Arnesti* consilio, in *DEI Matris* honorem, *Princeps Carolus Moravie Marchio* architectatus est: altissimam quandam, & spatiosam domum; Cathedrali Ecclesiæ adjectam, magnâ substructionum mole, eduxit, attributisque liberalissimis, quæ Principem decerent, censibus, Collegium quatuor & viginti Clericorum instituit (Sacerdotes duodecim, sex Diaconi, totidem Subdiaconi, veteri Ecclesiæ ritum fuerunt) eorum unica cura, divina officia in *S. Viti* templo peragere, manè in aurora unum de *B. Virgine* sacrum canere & cantu respondere; quod institutum *Arnestus* primùm litteris, deinde *Papa Clemens*, Bullis editis, confirmarunt. Atque hinc ortum habet vetus illa apud historicos traditio, *Arnestum* authorem esse

J. 4. cap. 7.

Durandus de Ribus. De signis Abulensis in lib. 2. Reg. fol. 91.

Arnestus è Gallia rediens Processione Regis & populi excipitur.

Hagek. Ann. 1343.

Arnestus Templum S. Egidij Prage absolvit.

Sacerdotum Collegium in Metropolitana Pragensi Ecclesia fundatum.

Arnestus
Arnestus
Arnestus
Arnestus

per Bohemiam Sacri Matutini sub Auroram (quod *Maturam* vocant) canendi, quod in multis Bohemiarum urbibus hodieque bono more servatur. Nimirum etsi *Carolus* fundarit, attribuerunt *Arnesto*, cujus consilio in rebus minimis ac maximis *Carolus* utebatur. Hic idem Annus 1343. quantum *Pontifex Clemens*, quantumque Curia Romana *Arnesto* deferret, ostendit: devincti pridem erant Censuris ab Apostolica sede latis, & sub Ecclesiastico interdicto *gembant*. certi quidam *Polonia* tractus, ac præcipuè *Wladislavien-*
sis Episcopi ditio, quod *Censum* (quem *S. Petri denarium* veteres vocaverunt) pendere nolissent; eam in rem *Clemens Pontifex*, cum tot præstantes virtute *Polonia* Præsules haberet, ante omnes *Arnesto* internuncio uti voluit, de cujus fide, & suavi prudentia omnia sibi pollicebatur, qui *Wladislavien-*
ses saniora consilia secutos in gratiam Ecclesiæ reciperet, Templorumque ac sacrorum faceret potestatem, ut latius in Annalibus Ecclesiasticis narravit *Raynaldus*, ex quo ista descripsi.

Arnestus Legatus Pontificis in Poloniam profectus.

Raynaldus Ann. 1343. N. 40.

Notæ in Caput I.

Arneſtus Episcopus nominatur: de hac Electio-
ne sic Lupacius 4. Januarij: Moritur Joannes Episcopus A.
 1343. (*Cuthenus 1344.*) Ernestus succedit, vir, ut habet
Fabricius, munificus, & magnæ gravitatis; *Misnensis* quoque
 Ecclesiæ Antistes, ubi tamen nunquam resedit, &c.

Calendarie historice.

Ob Nobilitatem, vitæque Sanctimoniam.

Electio Prælati quid habere debeat, copiosissimè & Sanctissimè ostendit Dionysius Richelius in C. 6 Actorum; & quomodo Prælati hoc onus suscipere debeat, Ludovicus de Ponte Tomo 4. de Perfect. tr. 2. Cap. 4.

Missa martina de B. Virgine & Horæ.

Manè in aurora Sacrum. *Prævenit Carolus in hoc Pietatis genere Udalricus de Pabienicz, ex illustri familia Woraczickiorum.*

ezickiorum, qui jam *A. 1334. sub Arnesto (adhuc Decano) Missam*
 de Beatissima Virgine in *Aurora canendam in Ecclesia Pragensi S.*
Viti fundarat, quâ de re plura habes apud Hagekum Anno citato.
Recitabant iidem Clerici Horas Beatissimæ Virginis, ut Carolus
Imperator in vita sua commemorat: recordatus sum, ait, de mira-
culo, seu de visione, quæ in die B. Virginis in Assumptione S. Ma-
riæ in Tarunso mihi contigerat; & ab eo tempore concepì ad
honorem ipsius Gloriosæ Virginis horas quotidie decantandas in
Pragensi Ecclesia ordinare, ita ut de ipsius vita, gestis & miraculis
quotidie nova legenda legeretur. Quod postea factum est, &c.
Tota hæc Visio Caroli, suo loco opportunius adducetur.

*Carolus Imp.
in Vita sua ex
edit. Marquar
di Ereherb.*

Vide l. 2. c. 10

Arnestus Episcopus Joannem
 Regem, bona Ecclesiæ usurpantem, A-
 nathemate percellit, eâque ipsâ in re,
 summa Arnesti moderatio. Narra-
 tur caussa Archiepiscopatus Pra-
 gensis hoc tempore
 erecti.

Aug. 11 41.

CAPUT II.

Accidit inter hæc quiddam, cui nisi prudentia *Arnesti* Epi-
 scopi per *Principem Carolum* occurrisset, in summum
 respublica Christiana discrimen apud *Bohemos* adduci vi-
 debatur; narrabo brevissimè, nam ea res Archiepisco-
 patui